

**Briuselis, 2024 m. lapkričio 29 d.
(OR. en)**

16181/24

**RECH 521
AGRI 835
COMPET 1159
COWEB 191**

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
data:	2024 m. lapkričio 29 d.
kam:	Delegacijoms

Ankstesnio dokumento Nr.:	15304/24 + COR 1
------------------------------	------------------

Dalykas:	Galima visos Europos MTI iniciatyva siekiant daryti pažangą tvaraus gamtos išteklių valdymo, maisto sistemų saugumo ir bioekonomikos diegimo srityse, išnaudojant Vidurio ir Rytų Europos potencialą – Tarybos išvados (2024 m. lapkričio 29 d.)
----------	---

Delegacijoms priede pateikiamos Tarybos išvados dėl *galimos visos Europos MTI iniciatyvos siekiant daryti pažangą tvaraus gamtos išteklių valdymo, maisto sistemų saugumo ir bioekonomikos diegimo srityse, išnaudojant Vidurio ir Rytų Europos potencialą*, kurias Taryba patvirtino savo 4063-ajame posėdyje, įvykusiame 2024 m. lapkričio 29 d.

**TARYBOS IŠVADOS DĖL GALIMOS VISOS EUROPOS MTI INICIATYVOS SIEKIANČIĄ
DARYTI PAŽANGĄ TVARAUS GAMTOS IŠTEKLIŲ VALDYMO, MAISTO SISTEMŲ
SAUGUMO IR BIOEKONOMIKOS DIEGIMO SRITYSE, IŠNAUDOJANT VIDURIO IR
RYTŲ EUROPOS POTENCIALĄ**

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

PRIMINDAMA:

- 2022 m. birželio 23–24 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas¹, kuriose pripažįstama Ukrainos, Moldovos Respublikos ir Sakartvelo europinė perspektyva, kartu pareiškiant visapusišką ir nedviprasmišką įsipareigojimą dėl Vakarų Balkanų narystės ES perspektyvos;
- 2023 m. spalio 26–27 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas² dėl ES konkurencingumo, kuriose pabrėžiama, kad Europos Sąjungai reikia tvirtos ekonominės bazės, kuri užtikrintų jos ilgalaikį konkurencingumą ir vienodas sąlygas tiek viduje, tiek pasauliniu mastu;
- savo 2019 m. lapkričio 29 d. išvadas³ dėl atnaujintos bioekonomikos strategijos „Tvari Europos bioekonomika. Ekonomikos, visuomenės ir aplinkos sąsajų stiprinimas“, kuriose pripažįstamas iniciatyvos BIOEAST vaidmuo įgyvendinant ES bioekonomikos strategiją;
- 2021 m. lapkričio 26 d. Tarybos rekomendaciją⁴ dėl Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų pakto, susijusią su Komisijos komunikatu „Nauja Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų erdvė“;

¹ Dok. EUCO 24/22.

² Dok. EUCO 14/23.

³ Dok. 14594/19.

⁴ Dok. 13701/21.

- savo 2023 m. balandžio 25 d. išvadas⁵ dėl bioekonomikos galimybių atsižvelgiant į dabartinius iššūkius, ypatingą dėmesį skiriant kaimo vietovėms, kuriose Komisija ir valstybės narės raginamos stiprinti bendradarbiavimą pagal iniciatyvą BIOEAST;
- savo 2024 m. gegužės 24 d. išvadas⁶ dėl konkurencingos Europos pramonės, remiančios mūsų žaliąją, skaitmeninę ir atsparią ateitį, kuriose Komisija raginama pripažinti biotechnologijas ir biožaliavinę ekonomiką kaip bazinę ES pramonės politikos dalį ir užtikrinti koordinavimą siekiant padidinti politikos nuoseklumą;
- Komisijos komunikatus su priedamais dokumentais: „Europos žaliasis kursas“⁷, „Naujas žiedinės ekonomikos veiksmų planas, kuriuo siekiama švaresnės ir konkurencingesnės Europos“⁸, „2023 m. ES pažangos klimato politikos veiksmų srityje ataskaita“⁹; „Mūsų ateities užtikrinimas: Europos 2040 m. klimato srities tikslas ir siekis iki 2050 m. užtikrinti poveikio klimatui neutralumą kuriant tvarią, teisingą ir klestinčią visuomenę“¹⁰ ir „Ateitį kuriame su gamta. Biotechnologijų ir biogamybos skatinimas Europos Sąjungoje“¹¹, kuriuose akcentuojama bioekonomikos svarba remiant žaliąją pertvarką ir Europos konkurencingumą,

⁵ Dok. 8406/23.
⁶ Dok. 10127/24.
⁷ COM(2019) 640 final.
⁸ COM(2020) 98 final.
⁹ COM(2023) 653 final.
¹⁰ COM(2024) 63 final.
¹¹ COM(2024) 137 final.

1. PRIPAŽĮSTA, kad vidutinės trukmės ir ilgalaikių, t. y. 2030 m. ir 2050 m., Europos žaliojo kurso tikslų įgyvendinimas taip pat priklauso nuo biomasės, įskaitant biologines atliekas, tvarios gamybos ir naudojimo. AKCENTUOJA, kad tvari ir žiedinė bioekonomika gali ir padėti pasiekti Europos žaliojo kurso tikslus, ir padidinti Europos konkurencingumą. PALANKIAI VERTINA informaciją apie iki 2025 m. pabaigos numatomą atlikti ES bioekonomikos strategijos atnaujinimą, kuriuo turėtų būti atsižvelgta į dabartinius visuomenės uždavinius ir demografinius, ekonominius ir aplinkosaugos iššūkius, bioekonomikos pramoninį aspektą ir jos sąsajas su biotechnologijomis ir biogamyba, siekiant prisidėti prie stipresnės ES ekonomikos. Tuo pat metu šiuo atnaujinimu turėtų būti atsižvelgiama į atsargumo principą ir pirmenybė teikiama vartotojų interesams. ATKREIPIA DĖMESĮ į tai, kad pirmiau minėtomis strategijomis sprendžiami vis sudėtingesni iššūkiai, kurie peržengia valstybių narių sienas ir į kuriuos reaguoti vertėtų platesniu tarpvalstybiniu bendradarbiavimu su trečiosiomis valstybėmis, kurios laikosi bendrų su ES vertybių ir principų;
2. PRIPAŽĮSTA vykstančius debatus tvarumo ir konkurencingumo klausimais, visų pirma dėl būtinų, bet pažeidžiamų gamtos išteklių, pavyzdžiui, dirvožemio, gėlo vandens ir ekosisteminių paslaugų, taip pat itin didelę Europos maisto sistemų saugumo svarbą ir biožaliavinės ekonomikos inovacijų bei sprendimų ir biogamybos potencialą skatinant socioekonominių ir tvarų vystymąsi Europoje;
3. PABRĖŽIA šiuo atžvilgiu vykdomą darbą įgyvendinant dabartines Europos partnerystes pagal programą „Europos horizontas“ (be kita ko, numatytas pagal šios programos 6 veiksmų grupę, bet ja neapsiribojant), pavyzdžiui, Europos žiedinės biožaliavinės ekonomikos bendrąją įmonę (EŽBE BĮ), kuriomis įgyvendinama platesnė strategija ir veiksmų planas, siekiant sutelkti nepakankamai atstovaujamus suinteresuotuosius subjektus ir paramos gavėjus, taip pat akcentuoja teigiamą pavyzdį – Partnerystę mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje Viduržemio jūros regione (PRIMA), kaip tvirtesnio bendradarbiavimo su kaimyninėmis ES šalimis priemonę. PABRĖŽIA misijų sinergijų ir jų papildomumo, visų pirma ES misijų – Mūsų vandenyno ir kitų vandenų atkūrimo misijos ir Europos dirvožemio būklės gerinimo misijos – sinergijų ir jų papildomumo svarbą;

4. PAŽYMI, jog Europos inovacijų diegimo rezultatų suvestinės tendencijos rodo, kad Vidurio ir Rytų Europos (VRE) valstybės narės daugiausia yra tarp besiformuojančių ir nuosaikių novatorių, o jų dalyvavimas bendrosiose programose tebėra nedidelis. AKCENTUOJA, kad reikia didinti investicijas nacionaliniu lygmeniu ir imtis tolesnių veiksmų siekiant plėsti dalyvavimą, kad būtų remiamas ir valorizuojamas keitimasis pažangaus mokslo žiniomis ir biožaliavinės ekonomikos inovacijomis visoje Europos mokslinių tyrimų erdvėje (EMTE);
5. PAŽYMI, kad reikia skatinti tiekimo grandinių ir verslo modelių, be kita ko, susijusių su didesnės vertės produktais, darnų vystymąsi, ir biologinių išteklių vietinį perdirbimą VRE valstybėse narėse, įtraukiai ir laikantis principo „iš apačios į viršų“ įtraukiant suinteresuotuosius subjektus į mokslinius tyrimus, inovacijas, taip pat tvarių biožaliavinių sprendimų diegimą, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos Europai pereiti prie žiedinės ir tvarios ekonomikos ateityje;
6. ATKREIPIA DĖMESĮ į iniciatyvos BIOEAST vaidmenį remiant Europos žaliąją ir teisingą pertvarką ir į jos, kaip platformos, turinčios nustatytą koordinavimo mechanizmą, struktūrą ir išteklius, padarytą pažangą nustatant bendrus strateginius mokslinių tyrimų ir inovacijų (MTI) prioritetus agroekologijos, gėlo vandens sistemų atsparumo, maisto sistemų saugumo ir žiedinės bei tvarios bioekonomikos srityse. PABRĖŽIA su bioekonomika susijusios politikos ir reglamentų suderinimo Sąjungos lygmeniu potencialą, visų pirma siekiant sukurti investicijoms, moksliniams tyrimams, inovacijoms ir darniam vystymuisi šiame sektoriuje palankią aplinką;
7. ATKREIPIA DĖMESĮ į už žemės ūkį ir mokslinius tyrimus atsakingų 11 valstybių narių, dalyvaujančių iniciatyvoje BIOEAST, ministrų įsipareigojimą, pareikštą 2019 m. bendroje deklaracijoje¹², kurioje pateikta būsima iniciatyvos BIOEAST trajektorija, taip pat į deklaracijos, kurią 2024 m. liepos mėn. pasirašė už žemės ūkį ir mokslinius tyrimus atsakingi 10 valstybių narių ministrai, forma dar kartą pakartotą įsipareigojimą plėtoti partnerystę siekiant spręsti tvarių gamtos išteklių, maisto sistemų ir bioekonomikos diegimo VRE sąsajų klausimus;

¹² Dok. 9235/19.

8. PRIPAŽĮSTA, kad reikia skatinti atvirą ir įtraukų visų ES valstybių narių bendradarbiavimą su bioekonomika susijusių MTI srityje, kartu skatinant atvirą bendradarbiavimą su Vakarų Balkanais ir šalimis kandidatėmis. ATKREIPIA DĖMESĮ į 10 valstybių narių pasirašytoje deklaracijoje dėl iniciatyvos BIOEAST išdėstytą pasiūlymą sukurti galimą visos Europos MTI iniciatyvą anglies, vandens, mitybos ir energijos ciklų klausimais tvaraus gamtos išteklių valdymo, maisto sistemų saugumo ir bioekonomikos diegimo kontekste, išnaudojant VRE valstybių narių, Vakarų Balkanų ir šalių kandidačių potencialą, nes taip būtų galima patenkinti vietos poreikius perimant ir pritaikant pažangiųjų mokslinių tyrimų rezultatus ir novatoriškus sprendimus. Iniciatyvą BIOEAST pasirašiusios valstybės tvirtina, kad tokia potenciali iniciatyva galėtų dar labiau padidinti Europos konkurencingumą bioekonomikos, įskaitant biogamybą ir biotechnologijas, srityje, kartu prisidėdama prie gamtos išteklių apsaugos ir veiksmingo naudojimo, panaudojant privačias ir viešąsias lėšas novatoriškiems biožaliaviniams sprendimams skatinti;
9. PRIPAŽĮSTA, kad reikia išsamesnės diskusijos su visomis valstybėmis narėmis ir Europos Komisija dėl MTI vaidmens išnaudojant VRE valstybių narių, Vakarų Balkanų ir šalių kandidačių bioekonomikos potencialą Europos strateginio savarankiškumo kontekste. Galima nauja MTI iniciatyva galėtų padėti teikti pagrindines žinias ir praktinę patirtį, stiprinti mokslo diplomatiją propaguojant ir apsaugant Europos vertybes, pavyzdžiui, mokslinių tyrimų etiką, integralumą ir lyčių lygybę, taip pat skatinti santykius, stabilumą, klestėjimą ir tvarų perėjimą prie Vakarų Balkanų ir šalių kandidačių, ir spręsti protų nutekėjimo problemą. Geresnis sinergijų panaudojimas ir aktyvesnis dalyvavimas turėtų suteikti pridėtinės vertės Europos MTI ekosistemai, prisidėti prie ES maisto sistemų saugumo, ypatingą dėmesį skiriant maisto produktų saugai, autentiškumui ir kokybei bei atliekų valorizacijai, taip pat padėti išnaudoti nepakankamai naudojamos biomasės potencialą ES, Vakarų Balkanuose ir šalyse kandidatėse, darydamas teigiamą šalutinį poveikį visoje bendrojoje rinkoje, ir turėtų padidinti Europos konkurencingumą;

10. PABRĖŽIA tarpvalstybinių MTI iniciatyvų pridėtinę vertę teikiant naujus dvejopos žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos, sveikatos ir visuomenės uždavinių sprendimus ir PABRĖŽIA, kad skubiai reikia tvariai ir kokybiškai suprojektuotų projektų, kurie būtų įgyvendinami laikantis aukšto lygio skaidrumo reikalavimų ir aukšto lygio standartų. Tokia galima nauja visos Europos iniciatyva galėtų paskatinti tolesnį strateginį bendradarbiavimą ir joje turėtų būti nustatyti aiškūs tikslai, kad būtų išvengta esamos ir naujos MTI veiklos dubliavimosi ES ir nacionaliniu lygmenimis, siekiant išvengti dvigubo finansavimo, ir būtų užtikrintas didesnis atsparumas susidūrus su krizėmis;
11. todėl PRAŠO Komisijos, visapusiškai gerbdama jos iniciatyvos teisę, laikantis taikytinų procedūrų atlikti trūkumų analizę, kad konsultuojantis su ekspertais būtų įvertintas poreikis pradėti galimą naują visos Europos MTI iniciatyvą (apsvarstant visus galimus jos variantus) tvaraus gamtos išteklių valdymo, maisto sistemų saugumo ir bioekonomikos diegimo srityse, išnaudojant VRE valstybių narių, Vakarų Balkanų ir šalių kandidačių potencialą, jos įgyvendinamumas ir poveikis. Atsižvelgiant į tokios analizės rezultatus, būtų galima apsvarstyti galimybę konsultuojantis su valstybėmis narėmis parengti strategines veiksmų gaires, siekiant užtikrinti, kad valstybių narių gamtos išteklius, kuriuos papildytų Vakarų Balkanų ir šalių kandidačių gamtos ištekliai, būtų galima perpozicionuoti ir valorizuoti remiantis pažangiausiomis mokslo ir inovacijų technologijomis, kurios yra prieinamos ir pageidaujamos visoje ES.
-